

Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě

Organization for Security and Co-operation in Europe

Vznik a charakteristika

- 1975 vzniká Konference pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
  - Na základě Helsinského závěrečného dokumentu (Helsinki Final Act)
  - Vytvořena pro dialog a jednání mezi Východem a Západem během studené války
- Prosinec 1994 se KBSE mění na OBSE
- Největší regionální bezpečnostní platforma na světě usilující o stabilitu, mír a demokracii
- 57 členů z Evropy, Střední Asie a Severní Ameriky
  - Rovné postavení
  - Rozhodnutí jsou přijata na základě konsenzu, právně nezávazná, jedná se spíše o politický závazek
- Letos předsedá Polsko (Zbigniew Rau)
- Generální tajemník (Helga Maria Schmid)

Účastnícke štáty OBSE

Albánsko

Andorra

Arménsko

Azerbajdžan

Bielorusko

Belgicko

Bosna a Hercegovina

Bulharsko

Cyprus

Česká republika

Čierna Hora

Dánsko

Estónsko

Fínsko

Francúzsko

Grécko

Gruzínsko

Holandsko

Chorvátsko

Island

Írsko

Kanada

Kazachstan

Kirgizsko

Lotyšsko

Lichtenštajnsko

Litva

Luxembursko

Maďarsko

Malta

Moldavsko

Monako

Mongolsko

Nemecko

Nórsko

Poľsko

Portugalsko

Rakúsko

Rumunsko

Ruská federácia

San Maríno

Severné Macedónsko

Slovensko

Slovinsko

Spojené kráľovstvo

Spojené štáty

Srbsko

Svätá stolica

Španielsko

Švédsko

Švajčiarsko

Tadžikistan

Taliano

Turecko

Turkménsko

Ukrajina

Uzbekistan

Partnerské krajiny

Afganistan

Austrália

Japonsko

Kórejská republika

Thajsko

Alžírsko

Egypt

Izrael

Jordánsko

Maroko

Tunisko

Rozhodovací orgány

- Summit
  - setkání hlav států
  - nejvyšší rozhodovací orgán, stanovuje základní principy a určuje směřování OBSE
- Ministerská rada/Rada ministrů
  - rozhodovací orgán, přijímá rozhodnutí a deklarace
  - schází se jednou ročně, pokud není summit
- Stálá rada
  - politický konzultační a rozhodovací orgán na úrovni stálých představitelů
  - schází se jednou týdně ve Vídni, řeší každodenní agendu
- Fórum pro bezpečnostní spolupráci
  - konzultační a rozhodovací orgán, stálí zástupci států
  - kontrola zbraní, vojenská a bezpečnostní spolupráce, implementace dohodnutých opatření
  - schází se jednou týdně ve Vídni
- Parlamentní shromáždění
  - 300 poslanců
- Úřadující předseda, Trojka

Instituce

- Generální tajemník a sekretariát
  - Vídeň, volen Ministerskou radou na 3 roky
- Úřad pro demokratické instituce a lidská práva
  - Varšava
  - Rozvoj demokracie a ochrana lidských práv, boj proti diskriminaci, tolerance, pozorování voleb
- Představitel pro svobodu médií
  - Vídeň
  - Poskytuje varování v případech porušování svobody projevu a médií
- Vysoký komisař pro národnostní menšiny
  - Haag
  - Využívá tzv. tichou diplomacii
    - Neveřejná jednání s nejvyššími vládními představiteli a zástupci menšin

Rozhodovacie orgány

Summit

Stretnutie hláv štátov a vlád účastníckych štátov OBSE stanovuje priority, prijíma rozhodnutia a určuje strategické smerovanie na najvyššej politickej úrovni.

Ministerská rada

Stretnutie ministrov zahraničných vecí účastníckych štátov OBSE je ústredným rozhodovacím a riadiacim orgánom OBSE.

Stála rada

Stála rada zasadajúca pravidelne každý týždeň vo Viedni je ústredným orgánom pre politický dialóg a prijímanie rozhodnutí predstaviteľmi všetkých účastníckych štátov OBSE.

Fórum pre bezpečnostnú spoluprácu

Fórum je autonómnym rozhodovacím orgánom, kde sa každý týždeň stretávajú predstavitelia účastníckych štátov, aby diskutovali o vojenskej stabilite a bezpečnosti.

Úradujúci predseda/Predsedníctvo

Každý rok predsedá OBSE iný účastnícky štát a jeho minister/ka zahraničných vecí vykonáva funkciu úradujúceho predsedu. Predsedníctvo koordinuje rozhodovací proces a stanovuje priority organizácie pre daný rok.

Trojka

Trojka pozostáva z predstaviteľov súčasného, predchádzajúceho a nadchádzajúceho predsedníctva.

Parlamentné zhromaždenie OBSE

Parlamentné zhromaždenie OBSE, zložené z vyše 300 poslancov z 57 účastníckych štátov OBSE, poskytuje poslanceckú perspektívu, vykonáva činnosť súvisiacu s prácou OBSE a sprostredkováva spoluprácu medzi zákonodarcami.

Osobní a osobitní predstavitelia úradujúceho predsedu

Osobní a osobitní predstavitelia sú poverení úradujúcim predsedom pracovať na prevencii a manažmente konfliktov v priestore OBSE, zabezpečovať koordináciu v špecifických oblastiach ako napríklad rodová rovnosť či mládež, a podporovať toleranciu a nediskrimináciu.

Exekutívne štruktúry

Generálny tajomník/Sekretariát, Viedeň

Generálny tajomník vedie Sekretariát vo Viedni a vykonáva svoj mandát pod vedením úradujúceho predsedu. Sekretariát, ktorý zahŕňa Centrum pre prevenciu konfliktov, podporuje aktivity predsedníctva a poskytuje operatívnu a administratívnu asistenciu misiám ako aj ostatným inštitúciám.

Úrad pre demokratické inštitúcie a ľudské práva, Varšava

ODIHR presadzuje demokratické voľby, dodržiavanie ľudských práv, fungovanie právneho štátu, toleranciu a nediskrimináciu a ochranu práv Rómov a Sinti.

Predstavitel pre slobodu médií, Viedeň

Predstavitel monitoruje vývoj mediálnej sféry vo všetkých 57 účastníckych štátoch a poskytuje včasné varovanie v prípade porušovania slobody prejavu či slobody médií.

Vysoký komisár pre národnostné menšiny, Haag

Úlohou Vysokého komisára je poskytovať včasné varovanie a uskutočňovať vhodné preventívne kroky, ktoré zabránia, aby etnické napätie prerástlo do konfliktu.

OBSE v teréne

Misie OBSE podporujú hostiteľské krajiny v plnení ich záväzkov k OBSE v praxi a rozvoji domácich kapacít prostredníctvom projektov zodpovedajúcich ich potrebám. Misie umožňujú organizácii reagovať na krízy okamžite a v mnohých oblastiach hrajú kľúčovú úlohu pri post-konfliktnej obnove zameranej na opätovné nastolenie dôvery medzi spornými stranami.

Juhovýchodná Európa

- Prítomnosť v Albánsku
- Misia v Bosne a Hercegovine
- Misia v Kosove
- Misia v Čiernej hore
- Misia v Srbsku
- Misia v Skopje

Východná Európa

- Misia v Moldavsku
- Projektový koordinátor na Ukrajine
- Osobitná pozorovateľská misia na Ukrajine
- Pozorovateľská misia na ruských hranitných prechodoch Gukovo a Doneck

Južný Kaukaz

- Osobný predstaviteľ Úradujúceho predsedu pre konflikt, ktorým sa zaoberá Minská konferencia OBSE

Stredná Ázia

- Centrum v Ašchabade
- Programová kancelária v Nur-Sultane
- Programová kancelária v Biškeku
- Programová kancelária v Dušanbe
- Projektový koordinátor v Uzbekistane

Orgány pridružené k OBSE

Spojená konzultačná skupina

Orgán so sídlom vo Viedni sa zaoberá otázkami vzťahujúcimi sa k plneniu záväzkov Zmluvy o konvenčných ozbrojených silách v Európe.

Konzultačná komisia Zmluvy o otvorenom nebi

Komisia sa stretáva pravidelne vo Viedni a pozostáva z predstaviteľov všetkých 34 zmluvných strán, ktoré sú signatármi Zmluvy o otvorenom nebi.

Súd pre uzmiernenie a arbitráž

Súd so sídlom v Ženeve slúži ako mechanizmus pre mierové urovanie sporov v súlade s medzinárodným právom a záväzkami OBSE.

Činnost, role

- 3 hlavní oblasti zájmu:
  - politicko-vojenské, hospodářské, environmentální otázky,
  - také oblast lidských práv

Oblasti činnosti OBSE

Kybernetická bezpečnosť

Sloboda a rozvoj médií

Kontrola zbrojenia

Záležitosti národnostných menšín

Ekonomické aktivity

Voľby

Prevenca a riešenie konfliktov

Vzdelávanie

Boj proti pašovaniu ľudí

Dobrá správa vecí verejných

Rómovia a Sintiovia

Rodová rovnosť

Demokratizácia

Migrácia

Tolerancia a nediskriminácia

Reforma a spolupráca v bezpečnostnom sektore

Právny štát

Nadnárodné hrozby, manažment hraníc, boj proti terorizmu a policajná práca

Ľudské práva

Environmentálne aktivity

Mládež

obse

V terénu

- OBSE se účastní terénních operací v JV Evropě, V Evropě, na jižních Kavkaze a střední Asii
- Do činností aktivně zapojuje i děti, mladé lidi a učitele
- Do misí se zapojuje na základě pozvání hostitelské země po konsenzu států OBSE
  - Např. v prosinci 2021 působilo na Ukrajině cca 700 civilních pozorovatelů
  - Pozoruje volby, radí vládám jak rozvíjet a udržet demokratické instituce
- Cíl: snížit napětí v oblastech konfliktu
- Podporují země v plnění závazků vůči OBSE, umožňují reagovat na krizi okamžitě, zaměřují se na postkonfliktní obnovu a obnovení důvěry mezi státy
- Mise v Bosně a Hercegovině, v Kosovu, v Černé Hoře, v Srbsku, v Moldavsku, na Ukrajině, v Uzbekistánu...

Vztah ČR a EU k OBSE

- ČR každoročně hostí Ekonomické a environmentální fórum OBSE
- ČR se zapojuje do aktivit OBSE a vysílá experty do polních misí OBSE
- Dokumentační středisko OBSE v Praze
  - výzkumné místo pro „researchers in residence“
  - archivační funkce
- Prezidentské volby 2013
  - OBSE využila pozvání MZV a vyslala do ČR misi k pozorování voleb prezidenta ČR
  - Pozorovatelé mají právo být přítomni ve volební místnosti při hlasování i sčítání hlasů
  - Nepotřebují žádnou akreditaci či povolení, právo k přítomnosti vyplývá přímo ze zákona o volbě prezidenta republiky
- EU financuje rozpočet OBSE z více než 70 %, USA se podílí 13 %, mimorozpočtové prostředky
- EU a OBSE blíže spolupracují v oblasti prevence a řešení konfliktů
  - Spolupráce je zakotvena v Článku 10 Lisabonské smlouvy

Současné dění a OBSE

- Předseda, parlament a generální tajemnice odsoudili ruskou invazi na Ukrajinu
  - Ruská federace je však členem OBSE
  - Zároveň odsoudili i nedávná referenda
  - Moskevský mechanismus
    - Umožňuje zahájit vyšetřování bez konsenzu a ohledu na předsednictví, institucí a rozhodovacích orgánů, pokud 1 stát s podporou alespoň 9 dalších souhlasí, že v jiném státu OBSE dochází k porušování lidských práv
- Posilování spolupráce mezi OBSE a středozezemními zeměmi
- Příprava na předsednictví Republiky Severní Makedonie
- Boj proti obchodování s lidmi
- Přítomnost nezávislých pozorovatelů při senátních volbách v USA

Slabiny OBSE

- Velké množství členských států může znemožňovat dosažení konsensu
- Absence skutečně efektivních policejních a vojenských nástrojů
- Absence dlouhodobé vize
- Právní nezávaznost rozhodnutí

Facts and figures

(as of October 2021)

Up-to-date figures can be found at www.osce.org/whatistheosce/factsheet

Budget:

€138 million

OSCE Budget for 2021

Additional funding:

€109.8 million

for OSCE Special Monitoring Mission to Ukraine and OSCE Observer Mission at the Russian Checkpoints Donetsk and Gukovo

€45 million

for extra-budgetary or special projects

Staffing:

3,568 total staff

employed by the OSCE (fixed-term staff, including staff financed from extra-budgetary contributions)

Composed of:

2,959 staff

in the OSCE's **15 field operations** in South-Eastern Europe, Eastern Europe, the South Caucasus and Central Asia

609 staff

in the **Secretariat** and the **institutions** together

Gender balance:

Share of female and male staff in different posts across the OSCE:

	Male	Female
Contracted staff	59%	41%
Seconded staff	73%	27%
Senior Management	58%	42%
Total	58%	42%

Zdroje

- https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/bezpecnostni_politika/obse/index.html
- <https://www.osce.org/whatistheosce/factsheet>
- <https://www.osce.org/>
- <https://euroskop.cz/evropska-unie/politiky-eu/zahranici-a-bezpecnost/vnejsi-vztahy/nejdulezitejsi-organizace/obse/>
- <https://slideplayer.cz/slide/2871108/>